

До спеціалізованої вченої ради Д 55.051.07
Сумського державного університету

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата юридичних наук, доцента Чернадчук Тамари Олександрівни, – на дисертаційне дослідження Швагер Ольги Андріївни «Адміністративно-правові засади діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб в Україні», представленій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. Однією з основних функцій сучасної держави є функція захисту інтересів особистості та суспільства, яка у відносинах з банківським сектором реалізується шляхом здійснення цілого комплексу заходів, що включають, в тому числі, реформування і вдосконалення адміністративно-правового регулювання банківської діяльності. В даний час одним з основних напрямків визнано забезпечення ефективного функціонування і вдосконалення системи гарантування вкладів фізичних осіб. Особлива значимість розвитку механізмів, що дозволяють забезпечити максимальний захист прав і законних інтересів громадян, в тому числі у відносинах з банківським сектором, покладена в основу також і Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року.

З метою виконання окремих публічних державно-владних повноважень Фонд гарантування вкладів фізичних осіб здійснює управління банківською системою, в тому числі шляхом реалізації функцій визначених у законі України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Переслідуючи цілі підтримки та зміцнення фінансової стійкості банківської системи, забезпечення максимального захисту прав та законних інтересів вкладників, його діяльність сприяє ефективності функціонування системи страхування вкладів і зміцненню до неї довіри з боку вкладників і банківської спільноти.

У зв'язку з чим неминуче постає питання про місце Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у національній банківській системі. Його вирішення має не тільки теоретичну актуальність, обумовлену необхідністю

чіткого структурування банківської системи та внутрішніх взаємозв'язків між її елементами, але володіє також високою практичною значущістю.

Зазначені обставини переконливо свідчать про актуальність обраної теми дисертаційного дослідження Швагер О.А. як з теоретичної та практичної точок зору і досить цікавим з наукової точки зору.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертаційна робота ґрунтується на результатах аналізу значної кількості наукових досліджень з теорії держави і права, адміністративного, фінансового, цивільного та господарського права, а також законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів.

Об'єктивність і достовірність результатів дисертаційного дослідження забезпечується насамперед використанням всього методологічного інструментарію сучасної правової науки, філософських, загальнонаукових і спеціально-наукових методів і підходів пізнання.

Дисертаційне дослідження проведене на принципах об'єктивності, конкретності, обґрунтованості, всебічності, що сприяло отриманню достовірних результатів.

В своїй роботі дисертантка демонструє евристичний стиль мислення, здатність до самостійних висновків та узагальнень, критично оцінює окремі усталені положення, уточнюючи їх з урахуванням сучасного стану, узагальнює різні підходи до теоретично складних питань, що розглядаються в дисертації. Критично оцінюючи окремі думки, з повагою ставиться до їх авторів, намагаючись з'ясувати підстави та підґрунтя, що слугувало для їх висловлення.

Метою роботи визначено виявлення існуючих проблем адміністративно-правового регулювання діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на підставі аналізу наукових поглядів вчених, зарубіжного та національного законодавства для формулювання та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення правового забезпечення

діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, а також правових засад оптимізації адміністративно-правового регулювання діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Відповідно до мети дослідження, чітко сформульовані основні завдання наукової роботи. Слід акцентувати увагу на тому, що окрім суто наукового значення дисертаційне дослідження спрямоване на вирішення практичних завдань – розробити пропозиції для внесення змін до чинного законодавства України щодо системи гарантування вкладів фізичних осіб.

Системність і комплексність дослідження обраної теми підтверджує структура дисертації. Дисертантка виправдано починає дослідження із розгляду адміністративно - правового статусу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, виділивши специфічні ознаки, що відрізняють його від інших суб'єктів державного управління банківською діяльністю. Такий підхід уявляється методологічно виправданим, оскільки в подальшому дозволив виявити особливості реалізації Фондом функцій та завдань, що законодавчо визначені та з'ясувати у чому полягає специфіка форм і методів його діяльності. Саме тому її роботу можна вважати широким багатоплановим дослідженням.

Структура дисертації є логічною, відповідає меті та завданням дисертаційного дослідження, що забезпечує його цілісність. Аналіз змісту дисертації дозволяє зробити висновок про те, що дисертанткою досягнуто мету та вирішено поставлені завдання (с. 18-20 дисертації) на належному науковому рівні. При виконанні роботи використано значну кількість як наукових джерел, так і законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, практику застосування адміністративного та фінансового законодавства, статистичні дані та інший емпіричний матеріал.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації. Дисертантка узагальнює та всебічно аналізує наукові праці провідних українських та зарубіжних вчених, успішно демонструє характерні особливості власних напрацювань, що відрізняють рецензовану дисертацію

від наукового доробку інших дослідників й визначає наукову новизну одержаних результатів.

Всі висновки та авторські теоретичні визначення окремих категорій обґрунтовані власними дослідженнями автора. Наукові положення, висновки та рекомендації одержано дисертантом самостійно та висвітлені в опублікованих працях.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна одержаних результатів дисертації визначається тим, що вона є першим комплексним, узагальненим дослідженням наявних теоретичних проблем у адміністративно-правовому регулюванні діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб в Україні. При цьому автор не залишає поза увагою і надбання представників юридичної науки та, що є цілком виправданим.

У своїй роботі дисертантка демонструє здатність до самостійних висновків та узагальнень, критично оцінює окремі положення, уточнюючи їх з урахуванням сучасного стану, аналізує різні підходи до теоретично складних питань, що розглядаються в дисертації.

Проведений у підрозділі 1.2. дисертації ґрунтовний аналіз правосуб'єктності юридичних осіб публічного права дозволив авторці зробити слушний висновок про те, що на статус юридичних осіб публічного права перш за все претендують специфічні публічні утворення, які поєднують виконання публічних функцій із активною участю у цивільному обороті (с. 49).

У підрозділі 1.3 дисертантка слушно наголошує на тому, що Фонд, будучи наділений відповідними спеціальними повноваженнями в сфері публічних фінансів, отримав своє особливе місце серед суб'єктів банківських відносин, частково змінивши статус НБУ як монополіста у регулюванні банківської системи (с. 70).

Викликає зацікавленість позиція авторки щодо того, що Фонд є носієм владних повноважень та характеристика особливостей, які виділяють Фонд серед інших суб'єктів – носіїв владних повноважень (с. 139).

Варто погодитися із виявленими дисертанткою проблемами у правовому регулюванні діяльності Фонду, описаними у третьому розділі дисертації (с. 165; с. 167; с. 168; с.170; с.171).

У дисертації значну увагу приділено удосконаленню чинного законодавства про систему гарантування вкладів фізичних осіб, зокрема у підрозділі 3.2 описані напрями оптимізації адміністративно-правового регулювання діяльності Фонду та у відповідності до положень Директив Європейського парламенту та Ради, що врегульовують питання відновлення та врегулювання неплатоспроможності кредитних установ та інвестиційних фірм та страхування вкладів (с. 173; с. 191; с. 204).

Для подальшого вдосконалення понятійно-категоріального апарату науки фінансового права має значення запропоноване автором визначення поняття «план врегулювання» (с.203).

Окремі положення дисертації відрізняються тим, що в процесі аналізу усталених поглядів на ті чи інші проблеми автор знаходить в них цікаві, незвичні аспекти і робить нестандартні висновки, які змушують переглянути ставлення до цих проблем.

Наукова і практична цінність дисертації. Вдала структурна побудова дисертації свідчить про науково вивірених та аргументований підхід до вирішення поставлених завдань і досягнення мети дослідження. Висунуті й обгрунтовані дисертантом положення та рекомендації становлять наукову цінність, оскільки в дисертації вирішено важливу загальнодержавну проблему, що має суттєве значення для формування системи права в цілому та науки адміністративного права, зокрема.

Рецензована дисертація характеризується як науковою, так і практичною значимістю. Зокрема, впровадження результатів дисертації у сфері науково-дослідницької діяльності дозволить використовувати їх для подальшої розробки правових проблем функціонування системи гарантування вкладів в Україні; для поглиблення теоретичних засад адміністративно-правового регулювання діяльності Фонду гарантування

вкладів фізичних осіб, які можна використовувати у подальших дослідженнях організації його діяльності.

Важливого значення набуває використання авторських пропозицій у правотворчості, зокрема, для удосконалення нормативно-правового регулювання відносин, що виникають щодо реалізації Фондом гарантування вкладів фізичних завдань та функцій.

Положення дисертаційного дослідження, висновки та пропозиції, обгрунтовані в дисертації, можуть бути використані у навчальному процесі при викладанні курсів адміністративного, фінансового, і банківського права у вищих навчальних закладах, а також при підготовці відповідних розділів підручників, навчальних посібників і методичних рекомендацій.

Повнота висвітлення результатів дослідження. Усі висновки та авторські визначення окремих термінів, понять та категорій обгрунтовані власними дослідженнями автора. Наукові положення, висновки та рекомендації одержано дисертантом самостійно та висвітлені в опублікованих працях. Структура і зміст роботи свідчать про цілісність і комплексність дослідження. Робота завершується сформульованими висновками, пропозиціями щодо вдосконалення фінансового законодавства.

Основні результати дисертаційного дослідження доповідались та обговорювались на науково-практичних конференціях і знайшли відображення у шести наукових публікаціях, опублікованих у фахових виданнях України, одній науковій публікації у зарубіжному науковому виданні та у дванадцяти опублікованих тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Оформлення дисертації та автореферату. Рукопис дисертації оформлений відповідно до вимог МОН України. Робота є логічно завершеною та характеризується єдністю форми і змісту, свідчить про особистий внесок дослідника в юридичну науку. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 235 сторінок, у тому числі список використаних

джерел на 19 сторінках (177 найменувань), 3 додатки викладено на 10 сторінках.

Зміст автореферату дисертаційного дослідження Швагер О.А. містить основні положення дисертації, відповідає її структурі та отриманим результатам.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. В цілому дисертаційне дослідження підготовлене на високому науково-теоретичному рівні, проте не позбавлене деяких дискусійних положень:

1. На с.68 дисертації авторка зазначає, що вступаючи у правовідносини, що виникають в рамках взаємодії елементів банківської, фінансової систем та системи гарантування вкладів, Фонд повинен зайняти певне місце в тій чи іншій системі, враховуючи виконання ним функцій, які є виключними саме для нього, що виходить із положень Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб в Україні». Потребує уточнення така позиція в частині розмежування та взаємодії елементів описаних вище систем.

2. При розгляді завдань щодо гарантування вкладів фізичних осіб, що стоять перед Фондом, слід було б більше уваги приділити питанням взаємодії Фонду гарантування вкладів фізичних осіб із вкладниками щодо порядку виплат та інших аспектів, що впливають на соціально-значущий характер функцій Фонду, про що дисертантка зазначила на с. 93 дисертації.

3. Недостатньо уваги приділено питанням обігу банківської інформації при характеристиці правового регулювання діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб щодо реалізації функції гарантування вкладів. Фрагментарно деяких аспектів обігу банківської інформації дисертантка торкається у тексті дисертації на 62, 73, 87, 92, 125, 127 та 128 сторінці. Зазначені питання мають важливе значення, оскільки дотримання порядку обігу банківської інформації сприятиме ефективній реалізації Фондом заходів щодо захисту прав та охоронюваних законом інтересів вкладників з

метою підтримки фінансової стабільності України, стимулювання залучення коштів та зміцнення довіри населення до банківської системи України.

4. Дисертантка пропонує включити до переліку об'єктів гарантування вкладів - вклади членів кредитних спілок та гарантування виплат за договорами накопичувального страхування життя (с. 202), вбачається, що було б добре проаналізувати досвід країн Європейського Союзу на предмет переваг та недоліків включення до системи гарантованих виплат зазначених вище об'єктів.

Висловлені зауваження втім не зменшують наукової цінності роботи, а підкреслюють важливість зроблених висновків та пропозицій щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб в Україні.

Вивчення змісту дисертації та автореферату, ознайомлення з опублікованими працями дають можливість стверджувати, що рецензована дисертаційна робота Швагер Ольги Андріївни на тему «Адміністративно-правові засади діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб в Україні» є самостійним, завершеним науковим дослідженням актуального і надзвичайно важливого наукового і практичного напрямку, містить належно обгрунтовані висновки і рекомендації, що в сукупності вирішують науково-практичне завдання і відповідає паспорту спеціальності 12.00.07 – адміністративне право та процес, фінансове право, інформаційне право, а також вимогам Порядку присудження наукових, а її автор Швагер Ольга Андріївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

доцент кафедри адміністративного та інформаційного права
Сумського національного аграрного університету,
кандидат юридичних наук, доцент

[Handwritten signature]
Т.О. Чернадчук